WIKIPÉDIA

Natioro

Le **natioro** (ou **koo'ra,** *natjoro*, **natyoro**) est une langue gur parlée à l'ouest du Burkina Faso, dans la région des Cascades et la province de la Léraba, particulièrement dans quatre villages situés à l'ouest de Banfora : Kawara et Timba, à l'ouest de Sindou ; Sindoukoroni et Dinaoro, au nord de Sindou[1].

Natioro est le nom donné à la langue par les populations voisines (exonyme), tels que les Dioula et les Sénoufo. Eux-mêmes emploient le terme *Samukune* (endonyme).

Avec un nombre de locuteurs estimé à 2 400 en 1991, c'est une langue en danger (statut 6b[2]).

Natioro	
Pays	Burkina Faso
Classification par famille	
- langues nigéro-congolaises - langues atlantico-congolaises - langues voltaïco-congolaises (hypothétique) - langues gur - **natioro**	
Codes de langue	
ISO 639-3	nti (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=nti)

Sommaire

Dialectes
Lexique
Notes et références
Annexes
Bibliographie
Liens externes

Dialectes

Les dialectes natioros[3]:

dialecte	œil	oreille	nez	dent	langue	bouche	sang	os	arbre	eau	manger	nom
Dinaoro	ɲɑ̃́ːpjá	ɲɑ̃̀ŋwɛ̀ː	mū́nū́pwɑ̃́ː	ɲɪ̃́nɑ̃́wɑ̃́	nɑ̃́mɑ̃́sáː	pɛ́lɛ́	sjɑ̃̀ːmɪ̃́	kàːkwɛ̀ː	sū́mbèː	lǔ	àwɔ́lɪ́ː	ɲɪ̃́nɑ̃́
Timba	ɲǎːpéjá	ɲàŋwà	mū́nū́pwɑ̃́	ɲɪ̃́nɑ̃́ŋɟɛ̄	nɛ̃́mɛ̃́sáː	pɛ́lːɛ̄	sjɑ̃́ːmɪ̃́	kàːkwà	súmwà	lwā	àʔɔ́lɪ̄	ɲɪ̃́nɑ̃́
Kawara	ɲɑ̃̀pjá	ɲɑ̃́wà	mǜ̀nūpwɑ̃́	ɲɪ̃̀nāwɑ̃́	nɛ̀mɛ̄sá	pɛ̀lɛ́	ʃɑ̃̀mí	kàkwá	súmwà	lwá	ǎwɔ́ljàbú	ɲɪ̃̀ná
Niansogoni	ɲɪ̃́kúpjé	jɪ̀pɑ̃̌	mū́nǜ̀kǔ̌	ɲínːáː	lámːjáː	nɑ̃́	tə́mǎ	nɑ̃́ŋkwáː	ʃjɛ̂	nū́mū́ː	ìwɔ́nːɑ̃́	ínːɑ̃́
Negueni	ɲɪ̃́kúpjéː	ɪ̃̀pɑ̃̌	ɲǜ̀nɪ̃̀kɪ̌	hɪ̃̀ná	ɲɪ̃́míjáː	nɑ̃́ː	tɪ̃́mɑ̃́ː	nɑ̃́mkwáː	sjě	ɲɪ̃́mɪ̃́ː	íwɑ̃̀nɪ̃̀	ʔɪ̃́nːɑ̃́ː
Sourani	jùgpjé	jìpá	múrkà	jìrwɛ́	nɑ̃̀mjá	mùná	tàgwá	nàmákùrá	ʃjé	nǜ̀má	kpìsíwōbòrá	mìrwá
Farniagara	ɲɑ̃́pʊ̀ːnɑ̃́	ífwɑ̃̀nɑ̃́	ʔū́nū́fɑ̃̀nɑ̃́	ɪ̃́ndáːnɑ̃̀	nɪ̃́ŋsáːnɑ̃̄	nɑ̃́ːnɑ̀	tímɪ̃́nɪ̃́	kʊ́kánɑ̃̄	síːkénɑ̃́	nɪ̃́mɪ̃́nɪ̃̀	ɛ̀wòlòjɛ́	ínɑ̃́ːnɑ̃̄

Lexique

Lexique natioro selon Sawadogo (2002)[3]:

français	Dinaoro	Timba	Kawara	Niansogoni	Negueni	Sourani	Farniagara
personne	sámànáˊ	ɲĺnā́mbjáˊ	sàmínáˊ	nĺnə̀nā́	nĺnə̀nə̄	wùmɔ́	fwánə̀
nom	ɲĺnā́	ɲĺnā́	ɲl̀náˊ	ín:ā́	ʔín:ā́:	mìrwáˊ	ínā́:nə̄
homme	kɔ́já:	kɔ́já	kùjáˊ	pí:jé	kpí:jé	wìjé	gbí:jénə̄
mari	kɔ́já:	kɔ́já	kùjáˊ	mpwɔ́	pɔ́:sìbě	wìjé	párâ
épouse	câ	cwā	cúwâ	kɪ́:bɛ̄	cɪ́bɛ̌	kìjɛ̄	ɟáná́
père	sí	sjà	ʃjáˊ	nzí; nsú	súsúbě	ŋkjí	síbé
mère	nió	ɲjə̄	ɲjā́	nū́; nə̄	nɲɔ̄́	náˊ	líbé
femme	câ:	cwā	cúwâ	kɪ́:bɛ̄	cɪ́bɛ̌	kìjɛ̄	cánə̄
garçon	kwiópū́mā́; kújépjáˊ	kwɪ̌pū́mā́	kwɛ̀lbmáˊ	píjépulbê	kpíjépúrábě	kèbé	píjépònā́
fille	cópjáˊ	cwápjáˊ	kàmáˊ	kɪ̄:kɔlpjé	cɪ́bɔ̀kɔ́rá:	kíbsìjáˊ	kásánə̄
grande sœur	pjɛ́kə̀mə̀	kósócwā	kòsócwā	kɪ̀:pìjē	zìjáˊ	kìpjé	nū̃kásáná́
grand frère	kósú	kósó	kōsókùjà	kə̀mɪ́nā́	zìjáˊ	sìjáˊ	zé:nā́
petite sœur	kálàmā́	káléˊmà	kàlāmácwā	kɪ̀:pìjē	vìjáˊ	fìjáˊ	nū̃kásáná́
petit frère	kálàmā́	kálə̀mà	kàlāmákùjà	fìjáˊ	vìjáˊ	fìjáˊ	nfàmā́nā́
chef	ìzì	ʔíʃjáˊ	íʃjáˊ	bó:kòsùbé	kū́mɪ́subě	bùgōsòbíé	jōzìbénā́
ancien	sā́mā́:	sā́:mā́	sā́:mā́	kàʃjâ	kàʃjə̌	kàsíjáˊ	kásěnā́
guérisseur	sǔŋjà:nànâ	sū́ŋsū́n:ā́	wèʃìáˊ	síjàmjáˊ	sjɛ̃mbjá:	sǔwājà	sɪ̀n:ɪ́nā́
forgeron	fɔ̄́:nā́	fɔ̄́:ná	fɔ̄́:ná; fwɛ́	fɔ̀n:ɪó	fŭn:ɪ́	fùmáˊ	fū́n:ɪ̀nā́; tùgùsɪ̀n:ɪ̀nā́; fùgbā́n
balafoniste	bámànànáˊ	bàmànàˊ	bə̀nkɛ́	bɛ́m:àjá	bám:àjá:	bɛ̄màjáˊ	bá:ɲɔ̀n:ɪ̀nā́
village	jió	jà	já	bó:kô	bó:kó:	bùgíˊ	jōn:ā́nā́
case	swā	swā	swā	bâ	bá:	bâ	úkón:ə̄
mur	lɔ̀ɣɔ́wə̀	lɔ̀ɣɔ́wə̀	lɔ̀gɔ̄máˊ	bɔ́:kwâ	bɔ́kwə̌	bìnáˊ	úkùgùnā́:nə̀
porte	bóndá:	bó:wā́	swāpɛ̀lɛ́	bònáná́	bénkárá:	bínàgáˊ	bón:ā́nā́
grenier	bɔ̃̀ndō	bòndō	bɔ̃̀ndóˊ	tàbâ	kàbə̌	bùgūnáˊ	tàmbănā́
toit	swātɔ́:gá	swātɔ́:gā	swátùkà	wí:jê	bɔ́:wíjé:	sìsìráˊ	ùjàmáˊ
pagne	pū́mà:	pɔ̃́mà:	pɔ̃̄máˊ	bílê	blé	blé	gbéléfù:síkə̀nā́
boubou	nzùpɛ̀màpā́	wúsúp³ímáˊ	ūsúmàpā́	símínlê	sím:élě	sìmìɟáˊ	símbèlémpə̀nā́
sandales	tɛ̄	tɛ́	sàmārà	fàrbɛ́	fà:bɛ́:	tàlmáˊ	fá:rɛ́n
bague	sɛ́:pjá	sɛ̃́:pjá	sɛ̃́:pjá	ʔə̀mɪ̀:pìjê	klēŋgíŋə̀mɪ̀pjě	bàmūpíé	jàmɪsánā́
collier	kólóŋgwɛ̄	bóŋbɛ̀:	kòwéˊ	kpɛŋgwɛmə̀	kpɛ́ŋgúmə̌	kə̀ŋgwɛ̀máˊ	ɛ́:ŋɛ́ŋ
fusil	màrɔ́fwə̀:	mèrɔ́fə̄	mɛ̀rɛ̄fā́	kɪ̀rkâ	kàrkə̌	kìrkáˊ	kàrəkànā́
flèche	sɔ́râ	sɔ́ráˊ; pɔ́wā́	pwə̀	tábəlàkwâ	təblə̌	wùʃé	fū́ndó:nə̄
arc	tə̀bâ	tə̀bâ	tàbáˊ	tábàlà	plúgúdpjé	tìlìwáˊ	tábálánə̀
corde	bí:wā́	bjéŋwā́	bìèwā́	wɪ́:nā́	wɪ́ŋā́:	wìjáˊ	wí:sā́nə̀
tisserand	pū́mèsɪ̀nzànànā́	pɔ́m:ɛ́sɪ̀ŋzàràná́	kə́màsìnzàràna̰	kwɛ̀lɛ́ŋkɪjá:	kpɛ̀rɛ́n:ə̃	blūgìjáˊ	gbéléŋsèlènɪ́nā́
calebasse	swá:	swá:	swáˊ	kwə̌	kwə̌	kwáˊ	sɔ̀kánā́
panier	bɔ̀bɔ́	tènbē	tèmbéˊ	nwá:nā́	wáŋwá:ná:	wə̄píé	wóŋwá:nə̀
graisse huile	né:zɪ́	né:ʃɛ̃̄	nēsìā́	wɪ́ŋâ	wɪ́ŋá:	wìjáˊ	nɪ́:sā́nā́
lait de vache	nə̃̄wɔ́lɔ́ntió	náwólóŋdí	náòlòndì	nə̄wùlòmū́	náwɔ̀lɔ̀wɪ̃̌	nɔ̀wɔ̄lmáˊ	nā́jɪlánmín
sel	wóŋgà:	wɔ̃ŋgā:	òŋgáˊ	kɔ̀pálâ	kɔ̀pɛ́n:ə̄	kɔ̀pláˊ	kā́:sā́nə̄
bâton	tèkwáˊ	tə̀:kwā	kwáˊ	kpèl:ú	gbēn:ɪ́:	gbènáˊ	kpèlénā́nə̄
daba	sóɣɔ̄́	sɔ́:wáˊ	sɔ̀wáˊ	lɪ́:kê	lí:ké:	lìkéˊ	lján:ə̄
hache	fɔ̀râ	fwə̌	fwə̌	fɔ̃̀:nə̄	fú:nə̄	fùnáˊ	fɔ̄́nə̀
champs	tɔ̄	tɔ̂	tɔ́	tɔ̀mɔ̀ŋkū̀máˊ	wá:jé	wàjéˊ	tɔ̀:kɪ̀nɪ́
riz	mū́:	múwə̄	mū̀wā́	mɪ̀:báˊ	bɛ̀:bá:	mìjáˊ	mā́:ɲɪ́n

gros mil rouge	sàŋsɔ̄	sà:ndɛ́	sə̀ndɛ̄	ságə̌	ságáfɔ̀:kə̌	sàgákʊ̂jà	sɛ́:rɛ̄n
petit mil	ɲɨ̀nə̀wə̀j	ŋɨ̀:	ɲɨ̀nāwə́	jí:mʊ́	jìmí	sàgáŋə̀ŋɔ̄má	ɪ́wàrén
gombo	lólósí	lólósí	lòlòsí	kpə̀:mə̂	fókʊ́mə́:	gbàmá	ndɔ̀lɛ́nɛ̄
arachide	pàgàsígí	páɣàsí	pàràsí	fʊ̌m:á:	fʊ̀:mə́:	fʊ̂pjé	jɔ́kàrɛ̄n
sésame	ndùgùnɪ̂	tòndòɣònā	tɔ̀ndōgónì	bɛ̀:ndɛ́mə́	bɛ̀ndɛ́mə̌	øndàpàmà	mbàlə̀mbíjɛ̄n
fonio	féná:	fé:nə́	fènà	foŋkʊ́mʊ́:	fóŋgí	fòŋké	fé:ŋjén
maïs	jéndɛ̀	jɛ́ndɛ́	jɛ̀ndɛ́	jɔ́ɣɔ́sàkà	nɔ̃́sàgàbɛ̌	ɲɔ̃̀gōsàgápjé	jɔ́ɣɔ́sɛ̀:rɛ́n
arbre	sʊ́mbè:	súmwà	súmwà	ʃjɛ̂	sjě	ʃjé	sí:kénə́
forêt	wɔ́rɔ́	ʔɔ̌:	lòzǒ	wɔ́:n:á	wă	wɔ̀wɛ̄	wɔ́rɔ́nə́
bois à brûler	ŋgwɛ̌	ŋ́gwē	ŋ́gwè	kɪ̀n:ə̂	kìmá	kɪ̀kūlá	kə́ŋjɛ́nɪ́
herbe	kànə̀ŋzɪ̄	kə́názjə́	kánáʒá	sɔ́ká:	sɔ́ká:	sùgá	sɔ̀gɔ́sànà
karité	wâ	wā	wà	wâ	wá:; plòmí	wàpūsé	jákpɛ̀ní
fleur	fjàké:	fjɛ̀gjɛ́	fjɛ̀kjɛ́; flɛ̀rísí	flɛ̀rmá	wɪ̀bɛ̄	flɛ̀rmá	símʊ̀:nə̀ŋgèní
fruit	nʊ̀máɟɛ́	jʊ́mə́ŋgá:	sʊ̀mbāwɛ́	ópjé	sìkʊ̀ntɪ́mɪ́	sìpísé	sínʊ̀ŋgèní
feuille	wɛ̌	wě	wé; sʊ̀mbāwé	wɪ̀ɲə̂	ɲɪ̀bɛ̌	wíjɛ́	wɪ́ɲə̀ná
branche	kɪ́lá:	kìlápjā	kìlāpjá	ɲɪ̀ŋklê	klèpíjé	níkàlá	síkìlá:ná
écorce	bjɛ̌:	ŋ́gɔ̀bá	ønkáfàrá	kə̂	kə̌	sàgwé	kànkə̌ná
racine	nə̀mpə́wə̀	nə̀ŋwɛ̄	nə̀mwɛ́; nàŋwɔ̀	tə́	tə́ŋsé	sə̀sé	sítʊ̀bánə́
animal	nàfʊ́rɪ́:	nàfòré	nàfòrió; kàwá	pójnə̀nâ	wɔ́mpwə̌	nàmbá	fíɲɪ̀nɪ̀ɲɛ́nɪ́
chien	pómbjá	pǒwə̄	pǒwə́	pɛ́nə̂	pɛ́rə́:	prə́	fə́mə́nə́
vache	nə́ŋɟwá:	nə́ŋɟwà:	nàɟwá	nə́kjâ	mákjà	nàɟá	nə́cànə́
cheval	swă	swă	swă	sʊ̌wə́	sʊ̀wá:	sòwə́	súbálə́
mouton	bá:bá:	bá:bá	bàbà	bă	nàfó:nɪ́:	bă; nàfʊ̃́ná	bábánə́
chèvre	pʊ̀wə̄	pʊ́:wā	pʊ̀wə́	pʊ̀:nʊ̂	pʊ̀:nɪ̌	pʊ̀wə́	fʊ́m:ə́nə́
hyène	jó:wə́	jó:wə́	jòwə́	sòŋsòŋkónʊ́	sə̀ndògóní:	sə̀ndōgònà	sə̀ndʊ̀ŋgó:nə́
porc	jwá:	jwá:	jɔ̀wá	pɪbìnʊ̂	jìbì:nɪ́	ífînà	ìbrìnə́nə́
oiseau	nʊ̀mə̀mbjá	nʊ́máwə̄	nùmūwə́	lú:pjé	lú:pjé:	lùpjé	pápɪ́:nə̀
poule	nwə̄	nwā	nwá	pìjá:	kpìjá:	ɟá	nʊ́m:ə́nə́
araignée	láŋwə́	lə̌:wə́	là:wə́; lèsēwə́	tà:lâ	tɛ̀:rə̌	ntàlá	ndàlánə́
termite	tɛ́:wə́	tɛ̌wə́	tèwə́	tú:ɲə́	tɪ́ɲá:	tùgé	tʊ́:sə́nə́
fourmi	mʊ́nʊ́	mʊ̀nə̄	mʊ̀ná	jírípjê	jìrpjé	jìrpjé	támɪ́sə́nə́
sauterelle	ŋzɔ̀ɣɔ́:wə̀	zɔ̀ɣɔ́wə́	zògōwə́	tɪ́ntɛ̀:nə́	tɪ̀ntɛ̀:nə́:	sɔ̃̀zōgá	sí:mə́nə́
singe	mèlâ	mɛ̀:lā	mɛ̀lá	mənəbə̌	wɪ̀nɪ̀bə̌	pìmná	mɪ́nɪ́sɛ̄n; ká:nə̄
lion	jàrâ	ɟàrá	ɟàrá	càrə́nə́:	càn:á:	càrná	nɟàránə́nə́
éléphant	jàmpá:	jàmbá:	jàmbá	jàmnə̄	jàmənə̌	jàrá	jàn:ə́nə́
serpent	mʊ̀râ	mwá	mwă	jákpə̌	jákpá:	jàkwá	ʔʊ̀mə̀kə̀nə́
poisson	ɲɪ́ŋzɪ́	ɲɪ́ŋsɪ̄	ɲɪ̀wá	ɲɪ̀mpǒ	ɲɪ̀mpǒ	ɲɪ̀bə̌	ʔím:ə́nə́
aile	gə̄mə̀ŋgwɛ̂	kə́mágwa	kàmāgwá	kə̄mnə̌	ūkàmūná	ūkàmná	kə̄mə̀nə́nə́
corne	pɛ́:wə́	pjɛ́wə́	pjéwə́	pɪ́:nə́	kpɪ́ŋsé:	pʊ̀mbá	pəntá:nə̄
œuf	kʊ́ŋzɛ̂	kʊ́ŋzɔ̄	kʊ́sɔ̀; fʊ̀zɔ́	kʊ̀sɔ̀ŋə̄	kpí:kùsùwə̄	kùsúwɛ̄	kʊ̀:sə́nə́
queue	ə̄ŋzâ	ə̄nzā	ə̄nsá; kwə̄síá	nàŋkpə̌	nə̄ŋkpə̌	nàkwá	ɲə́:sə̀nə́
viande	kà:sɪ́:	kà:sí	kàsí; kà:wá	nə́m:ə́	nə̄m:ə́:	nàmbá	nə́mə́sə́nə̄
sang	sjə̀:mɪ́	sjə́:mí	ʃàmí	təmə̌	tɪ́mə́:	tàgwá	tímɪ́nɪ́
os	kà:kwɛ̀:	kà:kwà	kàkwá	nə́ŋkwá:	nə́mkwá:	nàmákùrá	kʊ́kánə̄
corps	fàrâ	fàrá:	fàrá	sɪ́:nʊ́	sí:ní:	sìná	sɪ́ŋfə̀:nə́
peau	fàrâ	fàrá:	fàrá	fárâ	fă	fàrə̌	fáránə́
tête	ŋgwá:	kʊ̀ŋgwā	kʊ̀kwá; kùŋgwá	kó:	kó:	gbé	kʊ́nə́

visage	ɲn̄nàsn̄:	ɲn̄nàpwā́:	nínàpwā́; ɲn̄nāpjá	ɲn̄ŋkǎ	ɲn̄ŋkǎ	ɲn̄ká	ínā́nn̄	
cheveux	kn̄ŋgn̄ní:	kn̄ŋgn̄ní	kn̄ŋgūní	kójìl:ě	kújìrě	kūjìrmá	kúʔùlùsění	
poils	wùlió	wùlí	wùlí	jɾ́l:ě	jirímɨ̌	jìrmá	ʔúlúsění	
nez	mn̄nn̄pwā́:	mn̄nn̄pwā́	mn̄nūpwā́	mn̄nn̄kn̄	ɲn̄nɨ̀kɨ̌	múrkà	ʔn̄nn̄fànā́	
oreille	ɲàŋwɛ̀:	ɲàŋwà	ɲā́wà	jɪ̀pǎ	ɪ̀pǎ	jìpá	ífwànā́	
œil	ɲā́:pjá	ɲă:péjá	ɲàpjá	ɲn̄kúpjé	ɲn̄kúpjé:	jùgpjé	ɲāpɔ̀:nā́	
bouche	pɛ́lɛ́	pɛ́l:ɛ̄	pɛ̀lɛ́	nā́	nā́:	mùná	nā́:nà	
dent	ɲn̄nā́wā́	ɲn̄nā́ŋɟɛ̄	ɲn̄nāwā́	ɲín:á:	hɨ̀ná	jìrwɛ́	n̄ndá:nà	
langue	nā́mā́sá:	nɛ̄mɛ̄sá:	nɛ̀mɛ̄sá	lám:já:	ɲn̄míjá:	nàmjá	nn̄ŋsá:nā̃	
bras	kɾ́lá:	kɾ́lá:	kìlá	kə́lě	kílê	kàlá	kɾ́lān:ā́	
jambe	bɛ̌	bă	bá	pā́nā́:	bà:mbá:	pàná	bá:nā́	
doigt	kɾ́lámbwá:	kɾ́lámbwà	kìlāmwá	kə̀lépjě	kílépjě	kàlpjé	kɾ́làpjé:nā́	
cou	kɔ́sɔ́ŋkwá:	kɔ́sɔ́wā́	kɔ̀sɔ̄wā́	kúsúwā́:	kúsúwā́:	kùsūwá	kúsā́:nà	
poitrine	kɛ̌:	kjɛ̌	kjɛ̌	nàŋkɔ̀ká:	sn̄mn̄:	kɔ̀gsɛ́	kɔ́:sɔ̄nà	
cœur	sn̄māwā́:	sn̄mā́wā́	sn̄mòwà̄; sn̄māʃìā́	súmn̄:	kɔ̀gɔ̀bɛ́:	sn̄mbá	sɔ́:sā́nā̃	
ventre	ŋvă:	kɔ̄́:ʃjà	kònʃìā́	fɔ̀:nâ	ífú:nǎ	fɔ̀nă	kùsó:nā́	
bon	pɛ̄nɘ́mā́ŋgá	pɛ̄nɛ̀màŋgà	pɛ̀nɛ̀màŋgà	kā́mɘ́nā́	kā́mɘ́nɾ́	kàmná	kànjɛ̀	
mauvais	pɛ̄nɘ́mā́ŋgálɾ́		wàkū̄kàlé	kámbɔ̀	kā̀mbɔ̀	kāmbò	kám:ò	
dos	sélí:	sélé:	sélé	nn̄kn̄	nn̄kn̄:	mùnūgn̄	sélénā́nā́	
âme esprit	ɲn̄nɨ́wā̃	sn̄mɔ̄́wā̃	mā̀nŋɟă	ɲn̄mìnú	nɾ́mɾ́ní	ɲn̄mná	ìnā́nā́	
vivant	sí	kájùnn̄	āná	nɾ́:nā́	ɲɾ́:nā́:	ēkùbɔ́	ní:nā́nā̃	
mort	kɔ́:ɣá:	kɔ́:gá:	ākó	kɔ́n:ă	kú	kn̄ná	nú:nā́nā́	
ciel	pɔlɔ́kɔ̀pjá:	pɔlɔ́kɔ̀pjà	ōlɔ̀gɔ̄pjá	kènn̄	cèní	pā̀mbāwɛ́	wálákó:nā́	
soleil	wió:	wí:já	wí:já	wìjě	wìjé:	wìjě	wí:kélā́	
lune	pɔ̀lâ	wɔ̀lā:	wùlá	ɪ̀mnā̀	ɲn̄mɨ̀nā̀	ɲn̄ěná	ɾ́mɛ́nā́nā́	
étoile	pɾ́ndɛ́:	mn̄ndɛ́	mn̄ntɛ́	pɔ̀sɔ̀wā́:	ùsùpjé:	wòsōwá	ʔímɛ́ntɔ́:sā́nā̃	
matin	sn̄nn̄:	sn̄̃n:wā́	sn̄̃nwà	sɛ̀n:á:	sā̀nā́ŋgí	sànná	āsā̀nā́:	
jour	jɔ̌:	jɔ̌wá	jɔ̌wá	ɔ̀tà:nǎ	wìtà:nā́	tɔ̀ná	ājìrìké	
nuit	twā̀	tɔ̄́wà	twǎ	tn̄́n:ǎ	túná:	túnà	ātɔ̀n:ā́	
mois	pɔ̀lâ	wɔ̀lā:	wùlá	ɪ̀mnā̀	ɲn̄mɨ̀nā̀	ɲn̄ěná	ɾ́mɾ́ŋkn̄ntɔ́:nà	
année	jā	já:	já	já:	já:	já	jé:nā̃	
vent	jā́:	jā́:	ɲā́	ɲà:nǎ	ɲà:nǎ	ɲā̀ná	ɲà:nā́nā́	
feu	ŋgá:	ŋgă	ŋgâ	wǎ	wǎ	wǎ	jɾ́kā́nā́	
fumée	ŋdí:	ŋzíjéwá	ńʃèwá	ɲā̀ŋɲɨ̀bě	ɲā̀ŋɲɨ̀bě	wùsūwé	jāsě:nɾ́	
eau	lŭ	lwā	lwá	nn̄mn̄́:	ɲn̄mɾ́:	nn̄má	nɾ́mɾ́nɨ̀	
pluie	pɔlɔ́kɔ̂	pɔlɔ́kɔ̄	ʔɔlɔ́kɔ́	wálá:	wálá:	wàlá	wálɔ́:nā́	
terre	tándɾ́:	táŋzjá	táŋʒjá	mā́:	mā́:	mà̀jā́	má:sā́nà	
nuage	súgê:	ʃɾ́kā:	sùkɛ́	pɔ́mpâ	pámpá:jē	pā̀mbāwɨ̀ná	pā́mpá:rɛ̀n	
rocher	ŋvā́:wā́	ŋ́váwā́	tárá	tă:	kà:kwě	kèkūgé	tá:kn̄nā́	
sable	fɨ̀ndá:	táràwā́	fɨ̀ndă	sà:nă	sà:nă	sā̀ná	sàŋkà:nā́nā́	
poussière	púsúwā́	fn̄ndɛ́	ǹsn̄̀wá	pùsùbě	ùsùbě	ūsùwé	ʔɔ̀sɔ̀sā́nā́	
chemin	wă	wă	wă	àŋkúlá	wóŋklá:	nāŋgòlá	wā́:nà	
fer	sjā́:	sjā̃	ʃìà	kà:kwǎ	kàkwǎ	kàkwǎ	kákɔ̀nà	
blanc	fó:	fō	kàfó	fə̀:kǎ	fɔ̀:kǎ	kāfɔ̀ká	kákà:nā́	
noir	pó:	pó:	kàpǒ	pwǎ	pwǎ	kāpwá	káfǒ:nā́	
chaud	wàléká					tènà		

		wàlàgà	wɑ̃ːkà	tɪ́mánɑ́	tɪ̀mɪ̀nɑ̌		túgújɛ̀
froid	mɛ́ːmɑ́ŋká	mɛ̀ːmɑ̀ŋgà	mɛmàŋgá	tíːmɑ́nːɑ́	nɪ́ntɑ̀mànɪ̌	tìmná	tɪmmɛ́
sec	kpáːká	kpáːgá	wàkwàgá	kpánɑ́	kpànɪ́	kpàrá	kpɛ
fort	fɑ́kɑ́wáːsí	fɑ̀kɑ̃	bàrkātìsé	kwáːsɪ́nɑ̃	kpàːsí	fògná	kpɑ́ːsíjé
faible	kʊ̀wíːkálē	fwɛ́ːká	fɑ̀ŋgātísìlé	fáɣémnɑ̃	kàlɛ̄sèbɔ̄	kàlēsòwɔ́	fàɣàmɛ́
grand	làmʊ̀ká	làmʊ̀ɣá	làmūgá	lámánɑ́	làm	lán	kàrìjɛ́
petit	kápíːpjá	kápíːpjā	sɑ̀ŋgá	tíːtí	sɑ́náː	plé	sɑ́ɲjɛ́
long	làmʊ̀ká	làmʊ̀ɣá	làmūgá	làmnɑ̀	làŋkpá	lán	kàrìjɛ́
court	kpétèká	kwédègā	kpètēká	kpérnʊ́	kpèté	kwèrèmá	kpérénjɛ́
vérité	sɛ̌ɲɑ́	sɛ̌ɲɑ̃	wàsɛ́	sɛ̀ːnɑ́	sɛ̀ːnɑ́ː	sɛ̀ná	sɪ̂ŋkɑ̃nɑ́
mensonge	làbárɪó	cɑ́ː	ākjɑ̃w	nʊ́fɛ̀ːkùrô	lífɔ̀ːkɔ̌	kèfān:á	nʊ́ɣíŋnɑ́nɑ́
vendre	ásɔ̀ɲɛ́	ásɔ̀ɲáː	ājɑ̃swɛ̀ābú	ìsúːnɑ́	ɪ̌sʊŋkéːnɪ́	kpìsísùwānā	èsʊ̀ɣáŋjé
dormir	àwɔ́lɔ́ː	ǎwɔ́lɔ̄ː	ɔ̌là:bú	ìwɔ́lɔ́nɑ́	íwɔ̀lɔ̀	kpìsíwàlmānā	ɛ̀jɔ̀rɔ̀ɲɛ́
large	kɑ́pɑ́	càrákà	wàwàgáká	lɛ́ːnɑ́	lɛ̀ː	lɛ̀ná	lɛ̀rɛ́
mince	sɑ̀mɑ̃cè	wɑ́sámàká	ōwàgákàdé	sɛ́nːɑ̃	pìsìkɛ̀	bìná	pəə̀kɛ̃
lourd	kʊ́wíːká	wɪ́ːgá	wìká	ɲɪ̄mɪ́ːnːɑ́	ɲɪ̀mɪ̌	ɲɪ̀míná	jíbítújɛ̄
léger	lègèndìká	tʊ̀wɪ́ːgálè	ōtʊ̃nwíkàlé	fáɣémnɑ̃	fàɣàmɑ́	fàgmōná	fàɣàmɛ́
loin	láŋgàŋká	láŋgàŋká	làŋgàŋgà	tʊ́ːnɑ́	tùwó	làmná	tʊ́ráɲɛ̀
près	bìː	bìː	wábì	ténté	tɑ̌ːkɔ́ː	gwèrèmá	kpíríjɛ́
aigu	fɛ̃̀ːmàká	fɛ́ːmàká	fèmàgà	fʊ́rə́kɑ́nɑ́	pwá	fūrkàná	frìmɛ́ː
sale	làŋkpáká	làŋgbákà	làmbákà	jɪ́ːnɑ́	jìː	ɲɪ̃̀ná	nʊ̃gùmɛ́
pourri	jɛ̀ːká	jɛ̀ːká	jɛ̀gá	jɛ́ːnɑ́	jɛ̀	jɛ̀ná	jɛ̀ːká
droit	télèŋká	télèŋká	tɛ́lèŋgà	nɑ́ːmɪ́nːɑ́	náːmːɪ̂	nàmí	nàːsèmɪ́ɲɛ́
courbé	kɔ́ɣɔ́mɑ́ŋká	kʊ́mɑ́ɣá	kùtūrùká	wájénɑ́	kɔ̃̀nkɛ̄ní	wājènā	kòlòmɑ̀mɪ́
vieux arbre	kásó	kásó	wākɔ̀rká	sɪ́ːnɑ́	sɪ́ːːkɔ̀rɔ̀ː	sìná	sɪ́ːmɪ́ɲɛ̀
jeune vache	wùsɪ́kàwʊ́lá	sàːjʊ́mɔ́	wākɔ̀rkálé	sɪ́ːbɔ̄	ítɔ̀kàːwʊ̃nɑ̀	sìwɔ́	kɪ́ránɑ́nɑ́
manger	àwɔ́lɪ́ː	àʔɔ́lī	ǎwɔ́ljàbú	ìwɔ́nːɑ́	íwɑ̃̀nɪ̀	kpìsíwōbòrá	ɛ̀wòlòjɛ́
boire	ànɛ́ɲɑ̃	ànɛ́ná	ǎnjábú	ìnínːɑ́	ínɪ̀	kpìsínìàná	ɛ̀nɪ́bɛ́ː
voir	àɲɑ́ɲɑ̃	àɲɑ́ɲɑ́	āɲɑ̀ɲɪ́né	ìɲɔ́ːnɑ̃	iópjɑ́j	ɲɑ̃̀ná	ɛ̀ɲɑ́ːjɛ̂
regarder	àsɛ́jǎ	àʃɛ́já	āʃìábú	ìkjóːnɑ̃	ícêːgì	kpìsíkègèrá	ɛ̀kéjɛ̂
compter	átɔ̀ːmáɲɛ̌	átɔ̀ːmɔ́ɲɛ́	ātɔ̃̀màbú	ìpónːɑ̃	ípònːɪ́	kpìsíkàsōná	àtʊ̀rɪ́jɛ́
donner	àɲɔ́ɲɑ̃	àɲɔ́ŋɲɛː	ǎɲɔ̃̀bú	ìnɔ́ːnɑ́	íwùnɑ́	kpìsíkwɑ̃̀ná	ɛ̀nʊ̃̀wɛːː
finir	àbʊ́jǎ	àbʊ́ːjó	nɑ̃̀búbú	ìkpísínːɑ́	íkpìsàː	kpìsíná	ɛ̀kʊsáːjɛ́
monter	àwǎ	àwǎ	nìwábú	káláná	íkànnè	kānɪ̀ná	ɛ̀jɛ̌ː
aller	àsówè	àswɪ́	nìsóbú	ìlǎːnɑ́	ílâ	làlá	ɛ̀láːjɛ̄
partir	àsówè	àswɪ́	nìsóbú	ìlǎnɑ́	ílâ	làlá	ɛ̀láːjɛ̄
venir	àpâ	àpâ	āpènábú	ìpánɑ́	ìpánɪ́	pàná	ɛ̀pɛ̌
courir	àlàŋzɪ̌	ǎːláŋsɪ́	ǎlɑ̀zóbú	ìjáláná	ìjándéːnɪ́	wànēná	ɛ̀sʊ̀jɛ́
voler	àlàŋgáŋɲɑ̌	ǎːnɑ̃̀ŋgàjâ	àlɑ̃̀nkáwóbú	ìnáŋkáráná	ìwɪ́ɲûːn	nàŋgàrná	ɛ̀nɑ̃̀ŋgǎnɛ́
frapper	àkáléjá	àkáléjâ	āwàkálábú	ìmɔ́ːnɑ́	ìmɑ́ɲzèːnɪ̀	màsēná	ɛ̀jójɛ̌
casser	àwɛ́sɛ́já	àpɔ́sɪ́jâ	ǎpɔ̀sóbú	ìpókɪːnːɑ́	ìpóːkión	ùpwèná	àtùgùsɑ̃̀ːjɛ́
couper	àsɛ́ɲɑ́ː	àsɛ́jɲɑ̂	ǎwɑ̃̀sébú	ìkùkíːnɑ́	íkʊ̀ːkí	kpìsígwèná	ɛ̀ìnɑ́mɪ́jé
tuer	àdíjâ	àdijáː	ǎwàlíbú	ìljúːnːɑ̀	pìsúljēní	lwɪ̀ná	ɛ̀líjɛ̌
mourir	àkɔ̃	àkō		ìkʊ́nɑ́	ìkʊ́n		ákʊ́jɛ̄
parler	àwɔ́jâ	ǎwɔ̀mǎː	ǎwɔ̀mábú	ìmánːɑ̃	ìmɑ̃̀nân	mɑ̃̀nènà	ɛ̀mɑ́mɛ̄
pleurer	àbô	àbô; àkpɛ̄	ǎkwɛ́bú	ìjáːkánːā	ìjákân	jàgànà	ɛ̀jákɛ̂
recevoir	àkʊ́jːâ	àtúlújâ	āwàkóbú	ìfjúːnā	ìtúgúːn	kànà	àkàjɛ́ː

acheter	àjáj:â	àjá:jâ	āwàjànábú	ìfǐńǎ	jùfíjê:n	fwǔjēná	èfíɲɛ̌
mordre	àtáj:â	àtá:jà	āwàtábú	ìwǔmú:n:ã̄	ìwúmùndé:nǐ	kpìsíkwàná	èǔm:ǎ:jɛ́
savoir	àsǔmǎjâ	àsǔmújǎ	nǎgásǔmɛ̄bú	ìsùmɔ̄:nǎ	ìúsǔmàndě:nǐ	sōmwàná	èsūwǎ:jɛ́
tirer	à?á:lɪ́jâ	ǎléjâ:	nɛ̀jālábú	ìɲǎnǔ́:nã̄	ìɲǎnɔ̌:n	kpìsíwàná	èjàlàkǎ:jɛ́
se baigner	àtʊ̌	àtō	ātójòbú	ìkɔ́ŋsɔ́nǎ	ìkpísítwǎ:n	kpìsítwànná	ètòjɛ́
laver	àtónî	àtō	āwàkpɛ̀sɛ́bú	ìtʊ́nǎ	ìkpísítwǎn	kpìsísàgásíéna	ètòjɛ́
s'asseoir	àwǐnǐɲǎ:kǐnǐ	àtó:nǐ	ǎtò:níbú	ìtɔ̀n:á	ìtɔ̀n:ǐ	twà:ná	ètònjɛ́
pousser	àwǐnǐɲǎ:kǐnǐ	àwǔnǔjâ	āwɔ̀wǔníbú	ìsùsǔn:á	ìkpísítùsǎn:ǐ	sìsànná	èwùrómbé:
jeter	ǎkéréjá:kǐnĩ	ǎkéréjâ	āwàkèrébú	ìfó:nã̄	ìfǔ:n	fwà:ná	èfɔ́:nɛ̄
accrocher	àblájâ	ǎbàndàsjá	āwàbɛ̀dásúbú	ìwɔ́:nín:ǎ	ìkpísúpògōní	kpìsítígànná	ètórán:ébé
lever	áwúsió	ǎwùsɪ́:	āwàzúbú	ìnǔsǔ́:nǎ	ìwǐɲsóndé:nǐ	jínàsònná	èɲǔswé:
construire	àmǎɲɛ̄	àmǎɲɛ̄	ǎʃìàmábú	ìmɔ́:n:ã̄	ìkpísúmá:jén	kpìsíjè:ná	ámá:jɛ̀:
creuser	àsɛ́ɲɛ̄	àsɛ́ɲǎ:	ǎwìlísúbú	ìcɔ̃nǎ	ìkpísúcɛ̄n	kpìsíkjànná	àsʊ̀n:ɛ́:
tisser	àsǐɲzájâ	àsǐzǎjâ	āwàsǐzɛ́bú	ìkjú:nã̄	ìkpísúkíjên	kpìsíkìjènná	èsélíjɛ̂
attacher	àpɔ̀ɣɔ̀lɪ́jâ	àpɔ̀ɣɔ̀léjâ	āwàpògōlóbú	ìpùɣǒnǎ	ìkpísúpógʊ̌nǐ	kpìsípùgànná	èfɔ̀kǎ:jɛ́
tomber	àsǐnî	àsǐnĩ̄:	āsìníbú	ìcá:n:ã̄	ìcá:n:ɛ́	kjà:ná	èsǎ:ŋɲɛ́; àsá:mbè
chanter	àblɛ̃́wjɛ̀:	àblájà:	ājàblábú	ìwǎjǎnǎ	ìkpísíwân	kpìsíjēmàwǎ	èwǎjɪ́kánǐ́
sentir	àtɔ́ɣô	ànɛ́wɔ̀nǔ̀mɔ̄	ānùmāníbú	ìnɔ̀:lɔ̀bènǔ̃nǎ	ìkpísúnà:ní	kpìsílòùmōu:ná	ènĩ̀nǔ́sǎ́nǐ́
penser	ànǐɲɛ̄	àtɔ́ɣɔ́tàsé	āmìríbú	ikpìsímírìnɛ̀ná	kpísúbɔ̀:kàn	kpìsíbwàkà:ná	ěsǔ̀ŋámɛ̀
attraper	àtújâ	àtʊ́:wá	āwòkóbú	ìtúɣú:nã̄	ìkpísútùgǔn	kpìsítūgùná	èkàjɛ́:
vomir	àwéndió	ǎwěnɪ́:	āwèníbú	ìwó:n:ǎ	ìkpísíwójěn:ɛ̌	kpìsíwà:ná	èwǒ:mbé:
être debout	ǎjɪ̌káʃjóŋ	àtɔ́:jì:ɣá	ājíbú	ìjěnǎ	ìjɪ̌n	kpìsíjĩ̄dò:ná	èjǔzwé:
tenir	àtójâ	àtʊ́:já	āwòkóbú	ìtúɣú:nã̄	ìtúkúkěn	tūgùná	èkájɛ́
danser	àsɔ̂	àsɔ̂	ǎsɔ́bú	ìsɔ́:n:ǎ	ìswá:n	swànná	èswɛ̌
beaucoup	làŋgárɛ̀ŋɟɛ́	nàŋgárɛ̀ŋgɛ́	nǎ̃ŋgārgɛ́	fjǎ:	fjǎ:	ønfànná	fjǎ:
peu	kàkà:bɛ́	jê:gɛ́	ōnǎ̃ŋgārgà:lɛ̄	cǖ; fà:bɔ̄	kpɛ̄bò	ønvàbɔ́	tǖŋ
1	ká:bà	ká:bà	kābà	pʊ́:wò	kàpó	pɔ́	káfā
2	ɲǐ́ndǐ́	ɲǐ́ndí	ɲǐ̀dí	bǒ	bǒ	bɔ̌	bá
3	táe	tá	tá	tɪ́:	tǐ́:	tǎ́	tǎ́:ré
4	ŋnáe	nǎ	ná	ná:só	nǎ́:sǔ́	nàsá	ná:ré
5	sùsú	sùsú		sùsú	sùsú		
6	ŋzàbɔ́	ŋ̀zà:bɔ́	nsàbɔ́	sírìpò	sírípò	sùrpɔ́	sǐ́nǐ́fà
7	té:ndé	dé:ndí	tèndí	sùrùntó	sǐ́nĩ́ntó	sūrùdó	sǐ́nǐ́nté
8	nǎŋgànǎŋgánǹ	náŋgánáŋgánì	nàŋgānàŋgádí	sɪ̄ntɪ́:	sĩ̄ntí	sǐ̀ntǎ́	sɔ̄tá:ré
9	kâwó	kāwɔ̀mǔ́	kàwǖmò	sɪ́n:á:sǔ́	sín:á:sǔ́	sǐ̀n:á	sɔ̄n:á:ré
10	pwɔ̀:	pwɔ́:	pɔ́	kǎ̀:sǎ́	kǎ̀:sǎ́	kǎ̀n:sú	fɔ́
chat	kɔ́lɪ́	kɔ́lá; ŋ̀zòɣòlówǎ̀	kɔ̀ljá	kɔl:ǎ̃	kɔ́n:ǎ̃	kɔ̀:ná	kɔ́lɔ́nǎ́nǎ́
âne	kàfɛ̃́	kàfɛ̃́:wà	kàfɛ̃jǎ	fɪ̌nǔ́	fɪ̌nǐ́:	fînná	fǐ́ŋnǎ́nã̄
chercher	ànǔ́mǎɲɛ̄	ànǔ́mǎɲɛ̄	āwànàŋgábú	ìjɔ́:nĩ̄n:á	ìɲɔ̂:n	kpìsíjwànná	èwéjá:ɲɛ́
trouver	àŋǎɲɛ̄	àŋǎɲǎ	āŋǎ̀ŋǎbú	ìŋɔ̃́:n:ã̄	ìŋɔ́:nɛ̄	jǎ̀ná	èŋǎ́:jɛ́
demander	àdárɪ́jâ	sʊ́lɛ́jâ	ǎpɪ̀nábú	ìjɔ́:nã̄	ìjɔ̂:n	pì:ná	èjá:jɛ̀
répondre	á ɟà:bíjâ	ǎbɔ̀ɣɔ̀lɪ́jā:	màlōtàlábú	ìtúɣó:na	ìtugô:n	kpìsíēpjèlá	ètóɣâ:jɛ́
sauce	jà:sì	já:sɪ́	jà:sí	já:sé	já:sé	jàzɛ́	lásɛ́nɪ́
lièvre	wɔ̃̀:mà	wɔ̃̄mǎ:	wɔ̀má	sǎ̀ŋpíjá	sǎ̀ŋgǎ̀ŋgónǐ́:	sɛ̀pjá	nzǎ:nàmpé
grand Dieu	ʔɔ́lɔ́kɔ́pjá:	ʔɔ́lɔ́kɔ̀	ōlɔ̀gɔ́pjá	kènú	kjèní	sōgònná	síwàlwàlɛ́
sauter	rien	rien	ǎfrwábú	ìkpísíjògà:ná	ìkpísíwògónó	ēkpìsíwōgànná	rien

Notes et références

1. Tasséré Sawadogo, *Rapport d'enquête sur le natioro*, SIL Electronic Survey, 2003, 42 p., téléchargeable [1] (https://www.sil.org/resources/archives/9163).
2. *Ethnologue* [nti].
3. Sawadogo, Tasséré. 2002. *Rapport d'enquête sur le natioro (https://www.sil.org/resources/archives/9163)*. SIL Electronic Survey Reports (SILESR), 2003-005. SIL International.

Annexes

Bibliographie

- André Prost, *Deux langues voltaïques en voie de disparition : le wara et le natioro*, Publications de Département de Linguistique générale et Linguistique africaine de la Faculté des Lettres et Sciences humaines de l'Université de Dakar, 1968, 79 p.
- Tasséré Sawadogo, *Rapport d'enquête sur le natioro*, SIL Electronic Survey, 2003, 42 p., téléchargeable [2] (https://www.sil.org/resources/archives/9163).

Liens externes

- **(en)** Fiche langue (http://www.ethnologue.com/language/nti) `[nti]` dans la base de données linguistique *Ethnologue.*
- **(en)** Fiche langue (http://glottolog.org/resource/languoid/id/nati1243) `[nati1243]` dans la base de données linguistique *Glottolog*.

Ce document provient de « https://fr.wikipedia.org/w/index.php?title=Natioro&oldid=172382439 ».

La dernière modification de cette page a été faite le 27 juin 2020 à 00:33.

Droit d'auteur : les textes sont disponibles sous licence Creative Commons attribution, partage dans les mêmes conditions ; d'autres conditions peuvent s'appliquer. Voyez les conditions d'utilisation pour plus de détails, ainsi que les crédits graphiques. En cas de réutilisation des textes de cette page, voyez comment citer les auteurs et mentionner la licence.
Wikipedia® est une marque déposée de la Wikimedia Foundation, Inc., organisation de bienfaisance régie par le paragraphe 501(c)(3) du code fiscal des États-Unis.